

## SPIS TREŚCI

|                     |   |
|---------------------|---|
| Słowo wstępne ..... | 5 |
| Nota wydawcy .....  | 8 |

## KSIĘGA PIERWSZA

**Współczesna samowiedza historii wychowania**

|                                                                       |   |
|-----------------------------------------------------------------------|---|
| Czesława Majorka <i>Glosa do rozważań o historii wychowania</i> ..... | 9 |
|-----------------------------------------------------------------------|---|

**Nowa nauka o dziecku — pedologia**

|                                                                         |    |
|-------------------------------------------------------------------------|----|
| Artykuł <b>Anieli Szycówny</b> z <i>Encyklopedii Wychowawczej</i> ..... | 22 |
|-------------------------------------------------------------------------|----|

|                                                                     |    |
|---------------------------------------------------------------------|----|
| Nowoczesne pojęcia o dzieciach w ujęciu <b>Alfreda Bineta</b> ..... | 37 |
|---------------------------------------------------------------------|----|

|                                                |    |
|------------------------------------------------|----|
| <i>Stulecie dziecka</i> <b>Ellen Key</b> ..... | 46 |
|------------------------------------------------|----|

Szkola przyszłości

Przykłady nowych szkół

|                                                             |    |
|-------------------------------------------------------------|----|
| Stanowisko i poglądy pedagogiczne <b>Johna Deweya</b> ..... | 68 |
|-------------------------------------------------------------|----|

|                                      |    |
|--------------------------------------|----|
| <i>Moje pedagogiczne credo</i> ..... | 68 |
|--------------------------------------|----|

Co to jest wychowanie?

Co to jest szkoła?

O przedmiotach nauczania szkolnego

O istocie metody w nauczaniu

Szkola a postęp społeczny

|                                     |    |
|-------------------------------------|----|
| <i>Szkola a społeczeństwo</i> ..... | 77 |
|-------------------------------------|----|

Szkola a rozwój społeczny

Szkola a życie dziecka

|                                                                                        |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <i>Wychowanie postępowe a nauka o wychowaniu</i> (w: <i>Dewey on Education</i> ) ..... | 97 |
|----------------------------------------------------------------------------------------|----|

|                           |     |
|---------------------------|-----|
| <i>Jak myślimy?</i> ..... | 106 |
|---------------------------|-----|

Analiza pełnego aktu myślenia

Lekcja a kształcenie myślenia

|                                      |     |
|--------------------------------------|-----|
| <i>Demokracja i wychowanie</i> ..... | 119 |
|--------------------------------------|-----|

Co to jest filozofia wychowania?

|                                                                         |     |
|-------------------------------------------------------------------------|-----|
| Stanowisko i poglądy pedagogiczne <b>Jerzego Kerschensteinera</b> ..... | 129 |
|-------------------------------------------------------------------------|-----|

*Pojęcie szkoły pracy*

Cel państwa i zadania szkoły publicznej

Pierwszym zadaniem wykształcenie zawodowe

Pedagogiczne pojęcie pracy

Drugie i trzecie zadanie szkoły publicznej

|                                                      |     |
|------------------------------------------------------|-----|
| <i>Podstawowy aksjomat procesu kształcenia</i> ..... | 142 |
|------------------------------------------------------|-----|

|                                                                                                  |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Z Autobiografii</i> (w: <i>Dusza wychowawcy i zagadnienie kształcenia nauczycieli</i> ) ..... | 147 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

|                                                                      |     |
|----------------------------------------------------------------------|-----|
| Koncepcja wychowania funkcjonalnego <b>Edwarda Claparède'a</b> ..... | 155 |
|----------------------------------------------------------------------|-----|

|                                      |     |
|--------------------------------------|-----|
| <i>Wychowanie funkcjonalne</i> ..... | 155 |
|--------------------------------------|-----|

Wprowadzenie

Stanowisko funkcjonalne

Słuszność stanowiska funkcjonalnego

Koncepcja funkcjonalna wychowania

Czy wychowanie jest życiem, czy przygotowaniem do życia

|                                                                            |     |
|----------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Metoda Marii Montessori</b> .....                                       | 173 |
| <i>Domy dziecięce</i> .....                                                | 173 |
| Geneza Casa dei Bambini                                                    |     |
| Warunki społeczne                                                          |     |
| Zasady działania Instytutu Beni Stabili                                    |     |
| Cechy Casa dei Bambini                                                     |     |
| Regulamin                                                                  |     |
| Metoda Casa dei Bambini                                                    |     |
| <b>Metoda Owidiusza Decroly'ego</b> .....                                  | 195 |
| Amelia Hamaïde <i>Metoda Decroly</i> .....                                 | 195 |
| Uzasadnienie pedagogiczne i metodyczne                                     |     |
| Program i przygotowanie lekcji                                             |     |
| <b>Zasady Daltońskiego Planu Laboratoryjnego</b> .....                     | 205 |
| Helena Parkhurst <i>Wykształcenie według planu daltońskiego</i> .....      | 205 |
| Zasady planu                                                               |     |
| Plan w praktyce                                                            |     |
| <b>Zakład wychowawczy Aleksandra Sutherlanda Neilla w Summerhill</b> ..... | 216 |
| <i>Summerhill</i> .....                                                    | 217 |
| Tytułem wstępu                                                             |     |
| Idea Summerhill                                                            |     |
| Samorząd                                                                   |     |
| Praca                                                                      |     |
| Zabawa                                                                     |     |
| Miłość i akceptacja                                                        |     |
| Raport inspektorów rządu brytyjskiego                                      |     |
| <b>Postawa pedagogiczna Janusza Korczaka</b> .....                         | 240 |
| <i>Szkoła życia</i> .....                                                  | 240 |
| <i>Prawo dziecka do szacunku</i> .....                                     | 248 |
| <i>Sztuka wychowania</i> .....                                             | 265 |
| <i>Pamiętnik</i> .....                                                     | 268 |
| <i>Modlitwa wychowawcy</i> .....                                           | 272 |
| <b>Szkoła twórcza w Polsce</b> .....                                       | 273 |
| Henryk Rowid <i>Szkoła twórcza</i> .....                                   |     |
| Nowa era wychowania                                                        |     |
| Szkoła twórcza w Polsce                                                    |     |
| <b>Nowoczesna szkoła francuska — technik Celestyna Freineta</b> .....      | 285 |
| <i>Niezmiennie prawdy pedagogiczne</i>                                     |     |
| <b>Skauting i wychowanie harcerskie</b> .....                              | 311 |
| Lord Baden-Powell <i>Wskazówki dla skautmistrzów</i> .....                 | 311 |
| Skauting                                                                   |     |
| Cel skautingu                                                              |     |
| Cztery tory wychowania skautowego                                          |     |
| Aktywność skautingu                                                        |     |
| Duch skautowy                                                              |     |
| System zastępowy                                                           |     |
| Rada drużyny — sąd honorowy                                                |     |
| Wartość systemu zastępowego                                                |     |
| Mundur skautowy                                                            |     |

|                                                                                    |     |
|------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Zadanie drużynowego<br>Zamknięcie                                                  |     |
| <b>Aleksander Kamiński</b> <i>Nauczanie i wychowanie metodą harcerską</i> .....    | 321 |
| Metoda harcerska w zastosowaniu do szkoły                                          |     |
| <b>Włodzimierz Lenin</b> o wychowaniu komunistycznym.....                          | 329 |
| Przemówienie <i>O zadaniach związków młodzieży</i>                                 |     |
| Pedagogiczna autobiografia <b>Stanisława Szackiego</b> .....                       | 342 |
| <i>Moja pedagogiczna droga</i>                                                     |     |
| Stanowisko pedagogiczne <b>Antoniego Makarenki</b> .....                           | 356 |
| <i>Wychowanie przez pracę — stosunki, styl i atmosfera w kolektywie</i> .....      | 357 |
| <i>Moje poglądy pedagogiczne</i> .....                                             | 372 |
| „Pedagogika serca” <b>Wasyła Suchomlińskiego</b> .....                             | 387 |
| <i>Oddaję serce dzieciom</i>                                                       |     |
| <b>Jean Piaget</b> o sądach moralnych dzieci .....                                 | 397 |
| <i>Rozwój ocen moralnych dzieci</i>                                                |     |
| Psychologiczna teoria wychowania <b>Stefana Baleya</b> .....                       | 407 |
| <i>Psychologia wychowawcza w zarysie</i>                                           |     |
| Przedmowa do pierwszego wydania                                                    |     |
| Zadania psychologii wychowawczej                                                   |     |
| Zagadnienie swoistości procesów psychicznych uwikłanych w procesie wychowania      |     |
| Psychologiczne podstawy wychowania w ujęciu <b>Stefana Szumana</b> .....           | 423 |
| <i>Rozwój pytań dziecka</i> .....                                                  | 423 |
| Pedagogika pytań                                                                   |     |
| <i>Perspektywy, ideały i plany życiowe wychowanków</i> .....                       | 439 |
| Pedagogika sportu <b>Pierre’a de Coubertina</b> i edukacja olimpijska .....        | 453 |
| <i>Pedagogika sportowa</i> .....                                                   | 453 |
| Przedmowa                                                                          |     |
| Wpływ moralny i społeczny ćwiczeń sportowych                                       |     |
| <i>Międzynarodowa Karta Wychowania Fizycznego i Sportu UNESCO</i> .....            | 461 |
| <i>Manifest o fair play</i> Międzynarod. Rady Wychowania Fizycznego i Sportu ..... | 466 |
| <i>Sportowy Kodeks Etyczny Rady Europy: Fair play — drogą do zwycięstwa</i> .....  | 475 |
| Ku teorii wychowania państwowego .....                                             | 479 |
| <b>Kazimierza Sośnickiego</b> <i>Podstawy wychowania państwowego</i> .....         | 480 |
| Stosunek różnych typów etosów do siebie                                            |     |
| Wychowanie państwowe                                                               |     |
| <b>Zygmunta Mysłakowskiego</b> <i>Państwo a wychowanie</i> .....                   | 490 |
| Państwo a siły społeczne                                                           |     |
| <b>Bertrand Russell</b> wobec zagadnień pedagogicznych epoki .....                 | 499 |
| <i>Szkice sceptyczne</i> .....                                                     | 500 |
| Wstęp: <i>O wartości sceptycyzmu</i>                                               |     |
| Wolność a autorytet w wychowaniu                                                   |     |
| <i>Wychowanie a ustrój społeczny</i> .....                                         | 519 |
| Negatywna teoria wychowania                                                        |     |
| <i>The Autobiography of Bertrand Russell</i> .....                                 | 527 |
| Refleksje z moich 80-tych urodzin                                                  |     |



|                                                                                 |     |
|---------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Rudolf Steiner</b> i szkoły waldorfskie .....                                | 530 |
| Artykuł Henryka Depty <i>Spojrzenie na pedagogikę waldorfską</i> .....          | 530 |
| Teoretyczne podstawy pedagogiki waldorfskiej                                    |     |
| Program i organizacja szkoły waldorfskiej                                       |     |
| <b>Nowe Wychowanie</b> w retrospekcji .....                                     | 543 |
| Artykuł Bogdana Suchodolskiego <i>Nowe Wychowanie w początkach wieku</i>        |     |
| Psychoanaliza i pedagogika psychoanalityczna .....                              | 560 |
| <b>Zygmunt Freud</b> <i>Zarys psychoanalizy</i> .....                           | 561 |
| Z cz. I.: Natura psychiki: Aparat psychiczny; Teoria popędów;                   |     |
| Rozwój funkcji seksualnej; Jakości psychiczne                                   |     |
| Z cz. II.: Zadania praktyczne: Technika psychoanalityczna                       |     |
| <b>Oskar Pfister</b> <i>Psychoanaliza na usługach wychowania</i> .....          | 582 |
| Istota i zadanie wychowania psychoanalitycznego                                 |     |
| Przedmioty wychowania psychoanalitycznego                                       |     |
| Bezsilność pedagogiki pozaanalitycznej wobec przedmiotów wychowania             |     |
| Psychologia indywidualna w wychowaniu .....                                     | 600 |
| <b>Alfred Adler</b> <i>Psychologia indywidualna w wychowaniu</i> .....          | 600 |
| Jak powstają trudności wychowawcze i jak je rozwiązywać?                        |     |
| Estera Markinówna <i>Psychologia indywidualna Adlera</i> .....                  | 608 |
| „Osiem stadiów w życiu człowieka” <b>Erika Eriksona</b> .....                   | 610 |
| Artykuł Davida Elkinda <i>Erik Erikson – osiem stadiów człowieka</i> .....      | 610 |
| Lech Witkowski <i>Rozwój i tożsamość w cyklu życia [...]</i> .....              | 620 |
| O potrzebie korzeni                                                             |     |
| Utopie społeczno-pedagogiczne <b>Ericha Fromma</b> .....                        | 621 |
| <i>Beyond the Chains Illusion: Credo</i> .....                                  | 621 |
| <i>Mieć czy być?</i> .....                                                      | 627 |
| Wstęp                                                                           |     |
| Wprowadzenie: Wielka obietnica, jej niespełnienie i nowe możliwości             |     |
| Koniec pewnego złudzenia                                                        |     |
| Dlaczego wielka obietnica nie spełniła się?                                     |     |
| Ekonomiczna konieczność przemiany człowieka                                     |     |
| Czy istnieje alternatywa dla katastrofy?                                        |     |
| Warunki przemiany i cechy nowego człowieka                                      |     |
| Nowy człowiek                                                                   |     |
| Cechy nowego społeczeństwa                                                      |     |
| Nowa nauka o człowieku                                                          |     |
| Nowe społeczeństwo: czy ma jakąś realną szansę?                                 |     |
| Stanowisko socjologizmu pedagogicznego: <b>Emil Durkheim</b> o wychowaniu ..... | 647 |
| Ze zbioru <i>Éducation et sociologie</i> .....                                  | 647 |
| O wychowaniu                                                                    |     |
| Definicja wychowania. Roztrząśnienie krytyczne                                  |     |
| Definicja wychowania                                                            |     |
| Następstwo definicji uprzedniej: Charakter społeczny wychowania                 |     |
| O kulturze pedagogicznej                                                        |     |
| Socjologiczna teoria wychowania <b>Floriana Znanieckiego</b> .....              | 611 |
| Wstęp do dzieła <i>Sociologia wychowania</i> .....                              | 611 |

|                                                                                            |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Pedagogika społeczna <b>Heleny Radlińskiej</b> .....                                       | 680 |
| <i>Stosunek wychowawcy do środowiska społecznego</i> .....                                 | 680 |
| Postawa wychowawcy wobec środowiska społecznego                                            |     |
| Punkt widzenia pedagogiki społecznej                                                       |     |
| Pojęcie środowiska                                                                         |     |
| Rozszerzenie zakresu wychowania                                                            |     |
| Przygotowanie społeczne wychowawców                                                        |     |
| Politechniczna szkoła pracy przemysłowej <b>Pawła Błonskiego</b> .....                     | 709 |
| <i>Szkoła pracy</i> .....                                                                  | 709 |
| Jak należy rozumieć pojęcie „szkoła pracy”                                                 |     |
| Koncepcja ogólnokształcącej społecznej szkoły pracy twórczej                               |     |
| <b>Władysława Spasowskiego</b> .....                                                       | 724 |
| <i>Wyzwolenie człowieka w świetle filozofii, socjologii pracy i wychowania</i> .....       | 724 |
| Ogólnokształcąca społeczna szkoła pracy twórczej                                           |     |
| Koncepcje <b>Antonia Dobrowolskiego</b>                                                    |     |
| powszechnego i ustawicznego wykształcenia ogólnego .....                                   | 740 |
| <i>10-klasowe ogólnokształcące gimnazjum powszechne — zasadnicze zagadnienie</i>           |     |
| <i>naszej cywilizacji</i> .....                                                            | 741 |
| Wstęp                                                                                      |     |
| Streszczenie naszych żądań                                                                 |     |
| Nasz postulat społeczno-oświatowy                                                          |     |
| <i>Sprawa wykształcenia ogólnego inteligencji</i> .....                                    | 748 |
| Zagadnienie wykształcenia ogólnego inteligencji — Universitas Rediviva                     |     |
| Problematyka i ogólne zasady                                                               |     |
| Kulturowa tożsamość i kulturowy dystans międzypokoleniowy .....                            | 760 |
| <b>Margaret Mead</b> <i>Kultura i tożsamość. Studium dystansu międzypokoleniowego</i> .... | 760 |
| Wstęp                                                                                      |     |
| Przeszłość. Kultury postfiguratywne, czyli nieocenieni przodkowie                          |     |
| Terazniejszość. Kultury kofiguratywne, czyli odnalezieni rówieśnicy                        |     |
| Przyszłość. Kultury prefiguratywne, czyli zagadkowe dzieci                                 |     |
| <b>Jana Szczepańskiego</b> socjologia systemów oświatowych .....                           | 781 |
| <i>Refleksje nad oświatą</i> .....                                                         | 781 |
| Przedmowa                                                                                  |     |
| Powiązanie systemu oświaty z całokształtem życia społeczeństwa                             |     |
| <b>Indeksy</b>                                                                             |     |
| Indeks nazw osobowych .....                                                                | 797 |
| Indeks wybranych zagadnień                                                                 |     |
| Dziecko / Wychowanek .....                                                                 | 806 |
| Filozofia wartości / filozofia człowieka .....                                             | 808 |
| Kierunki / Nurty / Prądy .....                                                             | 809 |
| Metody nauczania / wychowania .....                                                        | 810 |
| Nauczyciel / Wychowawca .....                                                              | 811 |
| Pedagogika .....                                                                           | 812 |
| Psychologia .....                                                                          | 812 |

|                                  |     |
|----------------------------------|-----|
| Spółeczeństwo.....               | 813 |
| Szkoła .....                     | 814 |
| Wychowanie.....                  | 816 |
| Cele / definicje wychowania..... | 817 |

## KSIĘGA DRUGA TOMU TRZECIEGO

### **Bogdana Nawroczynskiego** filozofia i pedagogika kultury .....

#### *Życie duchowe. Zarys filozofii kultury*.....

##### Życie duchowe a kultura

##### Chaos i kosmos

##### Cztery znaczenia wyrazu: duch

##### Dolna granica czynności kulturalnych

##### Telehormizm

##### Górna granica czynności kulturalnych

##### Wartości normatywne i nienormatywne

##### Walor

##### Wartości absolutne

##### Sens wytworów kulturalnych

##### Podział wytworów

##### Wytwory kulturalne a wartości normatywne

##### Sens i znaczenie

##### Budowa wytworów kulturalnych

##### Struktury wewnętrzne i zewnętrzne

##### Trzy procesy duchowe splecione w jeden

##### Kultura martwa i żywa

##### Wnikające używanie

##### Kształtowanie się

##### Twórczość

#### *Przymuszać czy wyzwalać*.....

### Podstawy pedagogiki personalistycznej w ujęciu **Sergiusza Hessena** .....

#### *Podstawy pedagogiki* .....

##### Stopnie moralnego rozwoju człowieka

##### Zadania wychowania moralnego

##### Anomia, heteronomia, autonomia

##### Podstawowe zagadnienia wychowania przedszkolnego

##### Szczegół heteronomii, czyli teoria szkoły. Idea szkoły pracy

##### Autorytet i swoboda w szkole. Zagadnienie samorządu szkolnego

##### Szczegół wolnego kształcenia, czyli teoria oświaty pozaszkolnej

#### *O sprzecznościach i jedności wychowania. [...]* .....

##### O pojęciu i celu wychowania moralnego

##### Warstwowa struktura wychowania: pielęgnowanie, urobienie, wykształcenie

##### O czwartej warstwie w ogólnym zjawisku wychowania:

##### Wychowanie moralne jako wyzwolenie człowieka, czyli zbawienie

##### Ostateczny cel wychowania moralnego i wzajemny stosunek warstw wychowania

### **Zygmunt Mysłakowski** o pedagogice ogólnej, pojęciu wychowania i kulturze

#### współzycia .....

#### *Wychowanie człowieka w zmiennej społeczności* .....

##### Co oznacza wyrażenie „pedagogika ogólna”?

##### Tymczasowe określenie wychowania



|                                                                                       |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------|--|
| Biologiczna i socjologiczna interpretacja wychowania                                  |  |
| Socjologiczny a pedagogiczny punkt widzenia                                           |  |
| Wychowanie jako fakt społeczny                                                        |  |
| Wartości i dobra                                                                      |  |
| Kultura i wychowanie                                                                  |  |
| <i>O kulturze współżycia</i> .....                                                    |  |
| Obcowanie z dzieckiem                                                                 |  |
| Czego dziecko najbardziej oczekuje od wychowawcy                                      |  |
| Umiejętność różnienia się — o tolerancji                                              |  |
| <b>Kazimierz Sośnicki</b> o pojęciu pedagogiki filozoficznej i o samokształceniu      |  |
| pedagogicznym .....                                                                   |  |
| <i>Pedagogika filozoficzna</i> .....                                                  |  |
| <i>Jak studiować dzieło pedagogiczne?</i> .....                                       |  |
| <b>Pedagogika kultury</b> w retrospekcji .....                                        |  |
| Artykuł Bogdana Suchodolskiego <i>Pedagogika kultury</i> .....                        |  |
| Doktryny personalizmu chrześcijańskiego .....                                         |  |
| Fragmenty pism <b>Emmanuela Mouniera</b> :                                            |  |
| <i>Co to jest personalizm?</i> .....                                                  |  |
| <i>Perspektywa — metoda — zobowiązanie</i> .....                                      |  |
| <i>Osoba — osobowość — jednostka</i> .....                                            |  |
| Fragment z pism <b>Jacques'a Maritaina</b> :                                          |  |
| <i>Od filozofii człowieka do filozofii wychowania</i> .....                           |  |
| Fragment z książki <b>Jana Pawła II</b> <i>Przekroczyć próg nadziei</i>               |  |
| <i>O godności człowieka</i> .....                                                     |  |
| Filozofia, etyka i pedagogika egzystencjalizmu .....                                  |  |
| <b>Karol Jaspers</b> <i>Co to jest egzystencjalizm?</i> .....                         |  |
| <i>Uwagi o wychowaniu</i> .....                                                       |  |
| <b>Martin Heidegger</b> <i>Przeciw „humanizmowi”</i> .....                            |  |
| <b>Jean Paul Sartre</b> <i>Wolność jako konieczny warunek działania</i> .....         |  |
| <i>Wolność i odpowiedzialność</i> .....                                               |  |
| <b>Simone de Beauvoir</b> <i>Etyka odpowiedzialności</i> .....                        |  |
| Encyklika papieża <b>Piusa XI</b> <i>O chrześcijańskim wychowaniu młodzieży</i> ..... |  |
| <b>Sobór Watykański II</b> o wychowaniu chrześcijańskim                               |  |
| Ks. Janusz Tarnowski <i>Wprowadzenie do Deklaracji</i> .....                          |  |
| <i>Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim</i> .....                                  |  |
| <b>Jan Paweł II</b> <i>Orędzie na XXIX Światowy Dzień Pokoju</i> .....                |  |
| <b>Jan Paweł II</b> <i>Przekroczyć próg nadziei</i>                                   |  |
| <i>O młodości i młodzieży</i> .....                                                   |  |
| <b>Tadeusza Kotarbińskiego</b> <i>Medytacje o życiu godziwym</i> .....                |  |
| Fragmenty: Hasło dobrej roboty                                                        |  |
| Opiekun poległowy                                                                     |  |
| Zagadnienie etyki niezależnej                                                         |  |
| Z przemówień: <i>Nauczyciele sztuki nauczania</i> .....                               |  |
| <i>Aspiracje społeczne nauczycielstwa</i> .....                                       |  |
| <b>Andrzej Grzegorzczak</b> <i>Dekalog po świecku przeczytany</i> .....               |  |

|                                                                                         |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <b>Pedagogika Bogdana Suchodolskiego</b> .....                                          |  |
| <i>Wychowanie dla przyszłości</i> .....                                                 |  |
| Przedmowa                                                                               |  |
| Rozważania wstępne:                                                                     |  |
| Cywilizacja nowoczesna a wychowanie                                                     |  |
| Wychowanie na miarę cywilizacji nowoczesnej                                             |  |
| Konflikt człowieka i cywilizacji                                                        |  |
| Nowość wychowania dla przyszłości                                                       |  |
| Z części I.: O człowieku przyszłości                                                    |  |
| Przyszłość ludzi i ludzie przyszłości                                                   |  |
| Zasadniczy kierunek rozwoju nowoczesnej cywilizacji i model człowieka                   |  |
| Wykład <i>Moja pedagogika</i> .....                                                     |  |
| Wykład <i>Pedagogika jako nauka o człowieku</i> .....                                   |  |
| <b>Ireny Wojnar <i>Sztuka jako „podręcznik życia”</i></b> .....                         |  |
| <b>Koncepcja wielostronnego kształcenia Wincentego Okonia</b> .....                     |  |
| <i>Podstawy wykształcenia ogólnego</i> .....                                            |  |
| Wielostronne uczenie się                                                                |  |
| Uczenie się przez przyswajanie                                                          |  |
| Uczenie się przez odkrywanie                                                            |  |
| Uczenie się przez przeżywanie                                                           |  |
| Uczenie się przez działanie                                                             |  |
| Próba syntezy                                                                           |  |
| <b>Metodologiczne problemy pedagogiki w ujęciu Heliodora Muszyńskiego</b> .....         |  |
| <i>Szkic metodologiczny badań nad wychowaniem</i> .....                                 |  |
| Uwagi wstępne                                                                           |  |
| Teoria wychowania jako zespół twierdzeń o zależnościach                                 |  |
| Metodologiczna charakterystyka twierdzeń teorii wychowania                              |  |
| i problemy ich weryfikacji                                                              |  |
| Ogólny schemat metodologiczny badań weryfikacyjnych nad wychowaniem                     |  |
| <b>Aleksander Lewin o tworzeniu mikrosystemu wychowawczego</b> .....                    |  |
| <i>Tworzenie systemu wychowawczego w szkole</i> .....                                   |  |
| Od potocznego do naukowego rozumienia systemu wychowawczego                             |  |
| Analiza procesu powstawania, rozwoju i funkcjonowania mikrosystemów                     |  |
| <b>Amerykańscy filozofowie wychowania wobec problemów edukacji</b>                      |  |
| — ewolucja poglądów .....                                                               |  |
| <b>John Seiler Brubacher</b> <i>Zachęta do zajmowania się filozofią wychowania</i>      |  |
| (progresywizm).....                                                                     |  |
| /Kazimierz Sośnicki/ <i>Wystąpienie esencjalistów przeciwko progresywizmowi</i> ....    |  |
| <b>Teodor Brameld</b> <i>Potrzeba przebudowy filozofii</i> (w duchu rekonstrukcjonizmu) |  |
| <b>Paolo Freire, Henry A. Giroux</b> <i>Edukacja, polityka, ideologia</i> .....         |  |
| <b>Ruch społeczny „wychowanie bez porażek” Thomasa Gordona</b> .....                    |  |
| <i>Wychowanie bez porażek w praktyce</i> .....                                          |  |
| Zasady są ważniejsze niż techniki                                                       |  |
| Zasada niekonsekwencji                                                                  |  |
| Zasada ‘posiadania problemu’                                                            |  |
| Nowe możliwości pomagania dzieciom w ich problemach                                     |  |
| Gdy rodzicom nie udaje się uniknąć ‘fatalnej 12’ barykad rozmowy                        |  |
| Jak najlepiej wdrożyć rodziców do słuchania?                                            |  |
| Cztery podstawowe techniki słuchania                                                    |  |



|                                                                                     |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------|--|
| Dlaczego uczymy rodziców aktywnego słuchania                                        |  |
| Nowa pomoc dla rodziców pragnących zaspokoić własne potrzeby                        |  |
| Komunikaty 'Ty' i komunikaty 'Ja'                                                   |  |
| „Jak rzeczywiście wyglądają moje uczucia?”                                          |  |
| Ważne jest, aby komunikaty 'Ja' były kompletne                                      |  |
| Konflikty między rodzicami i dziećmi: kto zwycięża, kto ponosi porażkę?             |  |
| Uprzedzenia wobec metody opanowywania konfliktów bez porażek                        |  |
| Trzy metody radzenia sobie z konfliktami                                            |  |
| Nowe perspektywy rozwiązywania konfliktów                                           |  |
| Dylemat dyscypliny                                                                  |  |
| Mit życzliwego autorytetu                                                           |  |
| Autorytet: słowo o dwóch znaczeniach                                                |  |
| Charakterystyczny język władzy                                                      |  |
| Mylenie metody bez porażek z uступliwością                                          |  |
| Czy dzieci potrzebują ograniczeń?                                                   |  |
| Prawda o władzy rodzicielskiej                                                      |  |
| <b>Carla R. Rogersa</b> koncepcja edukacji skoncentrowanej na uczniu .....          |  |
| Artykuł Joanny Grochulskiej:                                                        |  |
| <i>Autokreacja nauczyciela w pedagogice Carla R. Rogersa</i> .....                  |  |
| <b>C. R. Rogers</b> <i>Tworzenie klimatu wolności</i> .....                         |  |
| Cechy, które wspierają proces uczenia się                                           |  |
| Autentyczność facylitatora                                                          |  |
| Nagradzanie, akceptacja, zaufanie                                                   |  |
| Empatyczne rozumienie                                                               |  |
| Jakie są podstawy nastawień wspierających?                                          |  |
| „Puzzlement”                                                                        |  |
| Zaufanie do ludzkiego organizmu                                                     |  |
| Przeżywanie niepewności odkrycia                                                    |  |
| Konsekwencje dla nauczyciela                                                        |  |
| Zbyt idealistyczne?                                                                 |  |
| Metody tworzenia wolności                                                           |  |
| Podstawowa grupa spotkaniowa                                                        |  |
| <b>C. R. Rogers, B. Stevens</b> <i>Uczyć się, jak być wolnym</i> .....              |  |
| Co to znaczy wolność?                                                               |  |
| Torowanie wewnętrznej wolności                                                      |  |
| <b>Pedagogika Gestalt</b> .....                                                     |  |
| Artykuł Bogusława Śliwerskiego <i>Pedagogika Gestalt</i> .....                      |  |
| Geneza pedagogiki <i>Gestalt</i>                                                    |  |
| Cele wychowania i wartości pedagogiki <i>Gestalt</i>                                |  |
| Rola nauczyciela w procesie kształcenia                                             |  |
| Model szkoły bazującej na pedagogice <i>Gestalt</i>                                 |  |
| <b>Ruch antypedagogiki</b> .....                                                    |  |
| Artykuł Bogusława Śliwerskiego <i>Antypedagogika</i> .....                          |  |
| <b>Hubertus von Schoenebeck</b> Wprowadzenie do książki <i>Antypedagogika</i> ..... |  |
| <i>Rozstanie z pedagogiką</i> .....                                                 |  |
| Czy koniec ery Gutenberga? Problemy pedagogiczne ery elektronicznej .....           |  |
| Artykuł Haliny Rotkiewicz:                                                          |  |
| <i>Problemy pedagogiczne cywilizacji naukowo-technicznej</i> .....                  |  |
| <b>Marshall McLuhan</b> <i>Understanding Media: the Extension of Man</i>            |  |

|                                                                                      |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <i>Środki komunikowania — przedłużenia człowieka</i> .....                           |  |
| Wprowadzenie                                                                         |  |
| Środek komunikowania sam jest komunikatem                                            |  |
| ‘Gorące’ i ‘zimne’ środki komunikowania                                              |  |
| Automatyzacja: kto się nie uczy, ten nie je                                          |  |
| <b>Umberto Eco</b> <i>Nowe środki masowego przekazu a przyszłość książki</i> .....   |  |
| Koncepcja <b>Ivana Illicha</b> deskolaryzacji społeczeństwa .....                    |  |
| <i>Spółeczeństwo bez szkoły</i> .....                                                |  |
| Dlaczego musimy znieść szkoły?                                                       |  |
| Sieci nauczania                                                                      |  |
| Ogólna charakterystyka nowych specjalnych instytucji oświatowych                     |  |
| Cztery sieci                                                                         |  |
| <b>Poszukiwanie nowych strategii oświatowych</b> .....                               |  |
| Raport UNESCO <i>Uczyć się, aby być</i> .....                                        |  |
| List Przewodniczącego Edgara Faure’a [...]                                           |  |
| Elementy współczesnych strategii oświatowych                                         |  |
| Raport Klubu Rzymskiego <i>Uczyć się — bez granic. Jak zewrzeć ‘lukę ludzką’? ..</i> |  |
| Rozważania o uczeniu się i ‘luce ludzkiej’                                           |  |
| <i>Raport o stanie oświaty w PRL (1973)</i> .....                                    |  |
| Cz. IV. Proponowane kierunki reformy szkolnictwa                                     |  |
| <i>Raport o stanie i kierunkach rozwoju edukacji narodowej w PRL (1989)</i> .....    |  |
| Edukacja narodowym priorytetem                                                       |  |
| <i>Edukacja polska w XXI wieku: projekty, prognozy, dyskusje</i> (MEN, 1996) .....   |  |
| Założenia długofalowej polityki edukacyjnej                                          |  |
| <i>Reforma systemu edukacji. Koncepcja wstępna</i> (MEN, styczeń 1998) .....         |  |
| <b>Kontrkultura</b> .....                                                            |  |
| Artykuł Aldony Jawłowskiej <i>Kontrkultura</i> .....                                 |  |
| <b>New Age</b> — poszukiwanie nowej wizji życia .....                                |  |
| Tony Thorne <i>Słownik pojęć kultury postmodernistycznej</i> .....                   |  |
| New Age                                                                              |  |
| New Age Muzyka                                                                       |  |
| <i>Wodnik i jego dzieci</i> — artykuł Zbigniewa Mikołajko .....                      |  |
| <b>Pedagogika dialogu</b> .....                                                      |  |
| Joanna Rutkowiak <i>O dialogu edukacyjnym: rusztowanie kategorialne</i> .....        |  |
| O źródłach dialogu                                                                   |  |
| Odmiany dialogu edukacyjnego                                                         |  |
| Dialog informacyjny jako konstrukcja pytań i odpowiedzi                              |  |
| Dialog jako wymiana negocjacyjna                                                     |  |
| Dialog jako warunek możliwości rozumienia                                            |  |
| Pytanie a wychowanie                                                                 |  |
| <b>Martin Buber</b> — fragmenty z dzieł:                                             |  |
| <i>Ja i Ty</i> .....                                                                 |  |
| Wykład: <i>Wychowanie</i> .....                                                      |  |
| <i>Dialog</i> .....                                                                  |  |
| <b>Wychowanie i pedagogika w perspektywie hermeneutycznej</b> .....                  |  |
| Rozprawa Andrei Folkierskiej: <i>Wychowanie i pedagogika [...]</i> .....             |  |
| Perspektywa hermeneutyczna a perspektywa naukowa                                     |  |

Warunki rozumienia  
Dialog  
Wychowanie i pedagogika

**Postmodernistyczne nurty w pedagogice współczesnej**.....

Tony Thorne *Słownik pojęć kultury postmodernistycznej*.....  
Postmodernizm

Tomasz Szkudlarek:

*Wiedza i wolność w pedagogice amerykańskiego postmodernizmu*.....

Postmodernizm, postnowoczesność

Postmodernistyczne pedagogie: ramy dyskursu

Od teorii programów nauczania do pedagogiki krytycznej

Od reprodukcji do dekonstrukcji: rys rozwojowy amerykańskiej  
pedagogiki krytycznej

Kategorie pedagogii postmodernizmu

**Współczesny nurt feminologiczny**.....

Margaret Mead *Płeć i charakter*.....

Rosi Braidotti *Podmiot w feminizmie*.....

Genealogia teorii feministycznej

Nowoczesność

**Edukacja globalna — czy ideał wychowawczy XXI wieku?**.....

Zbyszko Melosik *Edukacja skierowana na świat — ideał wychowawczy XXI w.*.....

Vaclav Havel *Europejska ojczyzna*.....

**Polska pedagogika i edukacja wobec demokratycznych przemian**.....

**Tadeusz Lewowicki** *Pedagogika a demokracja — refleksje*

*nad kondycją pedagogiki*.....

Stereotyp postrzegania pedagogiki

Spuścizna przeszłości

Syndrom kryzysów społecznych a sytuacja pedagogiki

Próby określenia tożsamości i etapu rozwoju współczesnej pedagogiki

**Zbigniew Kwieciński** *Edukacja wobec wyzwań demokracji*.....

**Indeksy**

Indeks nazw osobowych.....

Indeks wybranych zagadnień.....